

بقعه‌ها و آرامگاه‌های قبله تهران و ویژگی‌های تاریخی دارند

گشت و گذار در حریم بقعه‌ها

✓ **مهدیه تقوی‌راد** قدمت دیرینه شهری باعث شده تا آثار تاریخی زیادی در این منطقه وجود داشته باشد. از جمله این آثار می‌توان از بقعه‌هایی نام برد که در محله‌های مختلف این شهرستان قرار دارند. برخی از این بقعه‌ها آرامگاه چهره‌های مشهور زمان خود و یا بزرگان و شخصیت‌های مذهبی بوده‌اند که بسیاری از آنها معماری قابل توجهی دارند. اگر برای گشت و گذار راهی شهری شدید، باز دید از این بقعه‌های تاریخی را در برنامه‌ریزی خود بگنجانید.

بقعه سه دختران

معرفی بقعه سه دختران که در گویش مردم شهری به آن «سه دختران» گفته می‌شود مربوط به نوادگان امام حسن مجتبی (ع) است. این بقعه سال ۱۳۷۷ توسط سازمان اوقاف و امور خیریه شهری مرمت و بازسازی شد.

چطور برویم: در ایستگاه متروی شهری پیاده شوید. سوار تاکسی‌هایی شوید که به ضلع شرقی حرم می‌روند.

نشانی	نشانی: شهری، خیابان سلمان فارسی جنوب بوستان دانش
ساعت بازدید	۲۲ تا ۴
امکانات	نمازخانه، محل بازی کودکان، نیمکت آبخوری، پارکینگ، رستوران

سیاحت در کنار زیارت

رسم است که برای گرفتن حاجت، گل‌های طبیعی یا مصنوعی می‌خرند و بر سر قبور این دختران می‌گذارند. یک شهروندی کوچک هم در کنار بقعه قرار دارد که می‌توانید بعد از بازدید از بقعه، کودکان را برای بازی به آنجا ببرید.

در سمت راست این بقعه، یک بقعه کوچک دیگری قرار دارد که به دو برادران معروف است و مربوط به امامزادگان علی و قاسم است. چند قطعه سنگ قبر قدیمی مربوط به دوران قاجار در جلوی بقعه از سالیان گذشته به جای مانده که در اثر حوادث طبیعی تخریب شده‌اند.

بقعه جوانمرد قصاب

معرفی این بقعه تقریباً مربوط به دوره قاجار و در زمان فتحعلی شاه قاجار ساخته شده است. گفته می‌شود این مکان مقبره «ابوالعباس قصاب آملی» از مریدان حضرت علی (ع) است.

نشانی	شهری، بزرگراه شهید رجایی، سه راه علی‌آباد
ساعت بازدید	۲۲ تا ۴
امکانات	سرویس بهداشتی، نمازخانه، محل بازی کودکان، رستوران

چطور برویم: از بزرگراه شهید رجایی به سمت متروی جوانمرد قصاب بروید. روبه‌روی ایستگاه مترو، بقعه جوانمرد قصاب قرار دارد.

مقبره ساده جوانمرد قصاب

بوستان اطراف بقعه به وسیله حصارهای فلزی که دور تادور بقعه کشیده شده، از آن جدا شده است. در بقعه جوانمرد قصاب حیاط نسبتاً بزرگی با باغچه‌ای پر گل وجود دارد و نمای آجری بقعه، معماری گنبدی شکل دارد. سادگی، ویژگی اصلی بقعه است و در داخل بقعه، سنگ قبر جوانمرد قصاب در محفظه‌ای شیشه‌ای قرار دارد. نزدیک بودن به متروی جوانمرد قصاب رفت و آمد به این بقعه تاریخی را آسان کرده است. بازدید از این بقعه رایگان است.

بی‌بی زبیده

معرفی آرامگاه بی‌بی زبیده یادگاری از دوران صفویه در شهری است. مردم محلی این آرامگاه را منتسب به دختر امام حسین (ع) می‌دانند.

نشانی	خیابان فدائیان اسلام، بعد از پل سیمان
ساعت بازدید	۲۲ تا ۴
امکانات	نمازخانه، سرویس بهداشتی، رستوران پارکینگ

چطور برویم: خیابان فدائیان اسلام را به سمت چهارراه دیلمان بروید. بعد از پل سیمان سمت راست خیابان بقعه بی‌بی زبیده را مشاهده می‌کنید.

بقعه‌ای با سر در طلایی

گنبد طلایی‌رنگ در میانه حیاط، توجه هر رهگذری را به خود جلب می‌کند. در انتهای حیاط مشجر بقعه و بعد از حوض زیبایی که با کاشی‌های آبی منقوش شده، ساختمان اصلی قرار دارد. این بنا ۴۰۰ سال پیش به دستور شاه سلطان حسین صفوی احداث شده است. محوطه زیبا و حیاط مشجر بقعه محل مناسبی برای دورهمی‌های خانوادگی است. آرامگاه خانوادگی حسین لرزاده، از معروف‌ترین معماران کشورمان در نزدیکی امامزاده بی‌بی زبیده قرار دارد.

بی‌بی شهربانو

معرفی در روایت‌های تاریخی از بی‌بی شهربانو به عنوان دختر یزدگرد سوم و همسر امام حسین (ع) و مادر امام سجاد (ع) یاد شده است.

نشانی	شهری، امین‌آباد
ساعت بازدید	۲۲ تا ۴
امکانات	مهمانپذیر، پارکینگ، رستوران، نمازخانه سرویس بهداشتی

چطور برویم: از جاده امام رضا (ع) به سمت سه راه سیمان و سپس امین‌آباد بروید. در انتهای خیابان کناری بیمارستان امین‌آباد حدود ۲ کیلومتر پیش بروید تا به پله‌های ورودی بی‌بی شهربانو برسید.

حاجت گرفتن در غار

این بقعه در روزهای آخر هفته پذیرای زائرانی است که از تمام تهران به این منطقه می‌آیند. پایین پله‌های بقعه بی‌بی شهربانو و در سمت راست پله‌ها، غار کوچکی وجود دارد که زائران شمع‌های نذری در آن روشن می‌کنند. در قسمت دیگری از این غار هم پنجره‌های مشبک قرار دارد. این آرامگاه در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۱۵ با شماره ثبت ۲۵۶ در لیست آثار ملی ایران قرار گرفته و بنای اولیه و اصلی این آرامگاه در دوره ساسانی ایجاد شده است.

بقعه شیخ صدوق

معرفی مدفن شیخ صدوق در قبرستان ابن بابویه و در مجاورت برج طغرل قرار دارد. شیخ صدوق یکی از عالمان بزرگ شیعه است که در قرن چهارم و همزمان با حسین بن روح از نواب اربعه امام زمان (عج) زندگی می‌کرد.

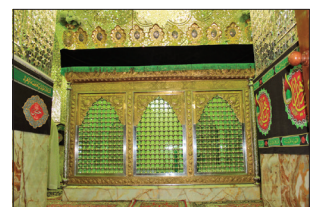
نشانی شهری، خیابان ابن بابویه

بازمانده از حمله مغول‌ها

مدفن شیخ صدوق در ضلع شرقی قبرستان ابن بابویه واقع شده است. قبر شیخ صدوق به دلیل ویرانی ری به دست چنگیزیان، مغول‌ها، خوارزمیان، تیموریان و سیل، چند مرتبه تخریب شده و سال‌ها زیر خاک پنهان بوده است. در زمان فتحعلی شاه قاجار قبر کشف شد و بعد از آن در اطراف مقبره شیخ صدوق اموات دیگری به خاک سپرده شدند و گورستان ابن بابویه شکل گرفت. این آرامگاه مساحتی حدود ۹ هکتار دارد و بر اساس آثار و مدارکی مثل کتیبه‌های نگاشته شده از آیات قرآن که از آرامگاه ابن بابویه به دست آمده است، قدمت آن را بیش از ۸۰۰ سال تخمین می‌زنند. قبرستان ابن بابویه پنجم دی ۱۳۷۵ به شماره ۱۸۱۶ در فهرست آثار ملی ثبت شد.

مدفن مشاهیر

در کنار مقبره شیخ صدوق در ابن بابویه، اشخاص مهم و معروفی از جمله غلامرضا تختی، علی‌اکبر دهخدا، حسین بهزاد (نقاش)، شیخ جبعلی خیاط، شیخ اشرف‌الدین گیلاتی معروف به نسیم شمال، عباس یمنی شریف (شاعر)، محمد بخارایی و محمد صادق امانی از اعضای جمعیت فدائیان اسلام، میرزاده عشقی، مرشد چلوبی، رحیم مؤذن زاده اردبیلی و... به خاک سپرده شده‌اند. در این قبرستان آرامگاهی شبیه به آرامگاه حافظ صاحب این آرامستان یعنی میرزا ابوالحسن طباطبایی است. در قبرستان ابن بابویه درخت‌هایی از نوع کاج و چنار کاشته شده که به‌عنوان سایه‌بان برای قبرهای موجود در آرامگاه هستند. در روزهای وسط هفته قبرستان بسیار خلوت است و افراد کمی در آن رفت‌وآمد می‌کنند. برای بازدید از این گورستان تاریخی در تمام ایام هفته می‌توانید از ساعت ۹ تا ۱۷ به ابن بابویه بروید. برج طغرل یکی از دیدنی‌های اطراف این آرامستان است که در شرق آن قرار دارد.

ماشین دودی

• نشانی: خیابان فدائیان اسلام، محدوده امامزاده عبدالله (ع)

معرفی: نخستین قطار مسافری بین تهران و ری ماشین دودی نام داشت و متعلق به دوره قاجار بود که پس از ۸۰ سال فعالیت سرانجام در سال ۱۳۴۱ در آخرین ایستگاه خود واقع در بوستان رازی متوقف شد. اسفندماه سال ۱۳۹۷ کارگران شهرداری منطقه ۲۰ در زمان انجام عملیات عمرانی در پیاده‌روی خیابان فدائیان اسلام و مقابل امامزاده عبدالله شهری، به حدود ۴۰ متر از ریل ساده قطار برخورد کردند. به اعتقاد کارشناسان میراث فرهنگی این ریل مربوط به نخستین ماشین دودی در تهران، یعنی همان نخستین خط تراموای تهران است.